

Prædiken til 4. søndag efter trinitatis

Matt. 5, 43-48

Gudstjeneste på kirkegården i Sejs-Svejbæk

Midsommer. Lige nu.

Midsommer er et ord, der smiler og mætter; løfter og letter hjerter og sommerkjoler!

- For lune lækre hybenrosevinde, lange lyse nætter, hud, der sitrer udpakket, nøgen; klistrede jordbærfingre og smagen af sand og salt bor i det ord. - Midsommer.

Man sværger aldrig mere at ville skutte sig, men nyder, at det tynde tøj blafrer kroppen levende og vakt.

Og fuglene vækker helt urimeligt tidligt de endnu sovende med et ubønhørligt krav om livslyst. – Og totalt overskudsagtigt synger de igen deres aftenkoncert mellem stemmer af mennesker, der vil nå hinanden hen over hækken - helt uden elektroniske hjælpemidler.

Det er midsommer. Det er nu, det hele leger og lever og lufter gennem vores sanser. Og det er nu, vi er her. Jeg prøver stadig at forstå det. Og jeg håber, at I allerede har fattet det.

For midsommer er så meget liv på en gang, at man kun kan komme bagefter med at tage det ind, for pludselig får vi rejsefeber og er på vej væk fra denne blide blafrende bevægelse i vores liv.

I løbet af mit snart 18-årige præsteliv har jeg fået fortællinger, som jeg, dengang jeg fik dem foræret, ikke vidste var så vigtige, som de siden viste sig at være. Først da disse fortællinger senere dukkede op igen som forståelse til mit eget liv, fattede jeg betydningen af dem.

Da jeg skulle bisætte en yngre mand for en del år siden, fortalte hans mor mig, at de sommeren før, mens han var syg, havde taget ham med på stranden og der havde de talt om næste sommer, når det hele blev godt – og han blev rask - og de skulle alt muligt. Og moren afbrød pludselig sig selv midt i en sætning og udbrød næsten vredt: ”Og dengang vidste vi ikke, at det var der, vi havde det godt!” For da var han stadig i live, og de kunne tale med ham. Og imens drømte de om noget andet, der skulle være bedre.

Ja, vi er her endnu – og vi er her ude under åben himmel, lige som disciplene og en kæmpe menneskemængde var det, da Jesus talte til dem. Teksten er taget fra den bjergprædiken, Jesus holdt på en af sine vandringer. Så vi burde egentlig være gået op på Sindbjerg eller Stoubjerg, hvis det skulle være helt rigtigt.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 466. 119. årgang
Juni 2018
ISSN 0901-2214

På den anden side virker det slet ikke forkert at tage denne blussende sommertaknemmelighed med herud på den smukke kirkegård. Her ser vi, at hver har sin plet - eller tue - og samtidig er alle favnet i den uendelig bevægelse, som spiralen herude danner. Her er vi fælles i vores forskellighed. Her deler vi vilkår. Her mærker vi godt, at Gud lader solen stå op over gode såvel som onde og lader det regne lige så meget over retfærdige som over uretfærdige.

Og så er der også det, at vi er kommet ind i Trinitatistiden og dermed ud i virkeligheden. De store fester, jul, påske, pinse er forbi. Kristendommens læretid er ovre. Herefter kommer Trinitatistiden, som er kirkens hverdag. Vi er gået fra den kristne lære i de lukkede rum til det kristne liv ude i verden. Og hvis nogen vil kalde gudstjenesten for "fromhedens reservat", så er det underliggende i teksten til i dag, at kristne ikke kan blive i kirken og klappe hinanden på ryggen. Vi må bevæge os ud i verden og være med alt det, som det indbefatter. Det er det, vi er her for - og det er nu, vi er her.

For Gud blev menneske midt i verdens vrimmel, som et flygtningebarn i en stald - udsat for muldrys muler. Han kom ikke til verden på et slot med lukkede låger ind til det hellige, hvor kun de fine måtte komme.

Kristen lære må blive til tro, der kan leves i virkeligheden og ikke kun under privilegerede former sammen med nogle, der tror på samme måde. Så det var godt, vi gik her ud, hvor det basker og blafrer og kan blive besværligt! For det er også ude i virkeligheden, at vi møder dem, der stiller spørgsmål,

dem som generer os, dem, der kommer os for nær, de anderledestænkende, de irriterende og de dumme svin ...

Og i det virkelige liv bliver vi jo ikke siddende pænt på rækkerne og synger med på salmerne. I virkeligheden kan vi godt finde på, at rejse os op og ved først givne lejlighed spænde ben for hinanden eller lade et ord falde, som bag den venlige indpakning er isnende koldt ment.

Kristne må gå i kirke for at høre, at vi skal gå ud i sommervinden og vinterblæsten og sætte os selv i spil i verden og elske - det vil sige "gøre godt". For i bibelsk forståelse er det "at elske" ikke et følelsesmæssigt begreb. "At elske" er et handlebegreb, og det betyder at gøre det, vi efter bedste overbevisning mener er godt for den anden. Vi skal ikke følelsesmæssigt elske hvem som helst, for afhængt af vores følelser, ville vi være fortabte og ikke nå ret mange. Næstekærlighed handler om at elske med sin fornuft.

Den tyske teolog og præst, Dietrich Bonhoeffer, som blev hængt 14 dage før 2. verdenskrigs afslutning for sin modstand mod nazismen - han agtede ikke samvittigheden ret højt. Ja, for ham var den største synd i virkeligheden at ville have en ubesmittet samvittighed. For han siger, at den, der hele tiden stræber efter en god samvittighed, han eller hun forholder sig ikke til andre end sig selv. Det er et indgroet egoistisk projekt at ville have en ren samvittighed.

Bonhoeffer mener, at det andet menneske skal træde i stedet for ens egen samvittighed. Det er det andet menneske - og ikke ens egen forfængelighed - der skal være målet for, hvad der er godt at gøre.

Bonhoeffer siger, at også hvis man må sætte sig op mod kirke og myndigheder og sætte sig uden for det gode selskab og den gængse moral, så kræver Gud frie ansvarlige handlinger af os. For de selvkredsede pinagtige samvittighedsskrupler fører ikke til handling og lader os bare forblive nytteløst trykke i "fromhedens reservat".

Vi er ikke Kristus, men hvis vi vil være kristne, skal vi få del i "Kristi hjertes rummelighed" med ansvarlige gerninger, skriver Bonhoeffer. Vi skal ikke være tilværelsens tilskuere indtil den dag, vi selv lider ondt. For vi kaldes til handling af den *andens* lidelse.

Og Gud, der kræver ansvarlige handlinger, som derved bringer os i fare for at begå fejl - den Gud lover os også tilgivelse og trøst til vores betrængte samvittighed.

Men der er vel langt fra at gøre godt mod dem, der lider og så at handle godt over for sine fjender og bede for dem, der forfølger én?

For de fleste mennesker er det både unaturligt og temmelig idiotisk at elske sine fjender. Ja, i nogle tilfælde kan det lyde som det rene selvmord. Men måske handler det om det, som Bonhoeffer kalder at få del i "Kristi hjertes rummelighed".

For hvad tilføjer vi egentlig til verden ved kun at gøre godt mod vores venner og dem, der kan lide os? Det gør ved gud ikke verden større. Men vores handlemåde skal ikke styres af andre menneskers handlemåde; den skal styres af Kristus' handlemåde mod os.

I de to år Bonhoeffer sad i nazi-fængsel - bl.a. for at planlægge attentat mod Hitler - i de år, ved vi, at han talte med sine fangevogtere, blev gode venner med dem og bad for

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

dem, og vi ved også, at han var ensom og bange og ofte måtte overbevise sig selv om, at Gud var med ham til det sidste. Men at Bonhoeffer ikke valgte at fastholde et fjendebillede af sine fangevogtere, er den væsentligste årsdag til, at det var muligt at få sneget mange ucensurerede breve ud af fængslet.

Og måske er det sådan, at kun ved at insistere på den andens menneskelighed kan vi også bevare vores egen menneskelighed og tilføje et overskud af noget godt til verden, selv om det ikke kan måles og vejes – og måske slet ikke ses af nogen? Måske undgår vi selv at blive et monster ved at elske og insistere på det gode i en verden, der kan synes monstrøs?

Et andet sted siger Jesus, at vi skal gengælde ondt med godt - i stedet for at gengælde ondt med ondt; øje for øje, tand for tand. Vi skal vende den anden kind til. Det lyder lidt enfoldigt, men måske er der også en større visdom i ikke at gøre modstand eller hævne. Vi ved fra sproget, at vi foragter den, der sparkes til en, der i forvejen ligger ned. Det er simpelthen for luset.

Den, der ikke forsvarer sig, er det svært at blive ved med at slå på uden at opdage, hvilket uhyre man selv er. Så måske tager man magten ud af det onde ved at tage det onde på sig? Ja, måske kan man overvinde fjenden ved at elske ham?

Mange af os har vel også erfaret, at det kan ødelægge et godt skænderi, når den, man skændes med siger: ”det påtager jeg mig skylden for”, selv om det er fuldkommen urimeligt. Det er lige så overraskende, som det er irriterende – og det punkterer den

retfærdige harme på stedet.

Selv om bølgerne sjældent går højt hjemme hos os, så har jeg min mand mistænkt for, at når det sker, er dette en bevidst og klog strategi, han har anlagt, a la: ”Du får ret, og jeg får ro”. Og det siger jeg ikke for at gøre kravet om at elske fjenden ualvorligt. For det er så alvorligt, som det kan være. Der står faktisk, at vi skal stræbe efter at være fuldkomne som Gud. Det er store krav. For hvad jeg gør, handler ikke om mit forhold til mig selv, men mit forhold til andre. Og det synes jeg ærlig talt er en befrielse at få at høre, fordi alt det andet vi hører for tiden handler om os selv. Vi skal skabe og forme og udvikle og evaluere os og tage ansvar for os selv. – Og bliver vi stressede af det, skal vi gøre noget godt for os selv og passe på os selv og tænke på os selv ... Det har ingen ende, og det ender bare med at blive mere indviklede end udviklende...

Hvad man gør ude i verden, fortæller om det hus, man hører til. Og hvis vi (som Freja i dag) er døbt i Guds hus, så er vi også døbt til at høre til kærlighedens og tilgivelsens hus. Og så er det også det, vi må leve for ikke at bringe skam over huset.

Vi er skabt til at udvirke kærlighed – ikke til at vælge om vi vil elske. Som Bonhoeffer sagde, så skal kærligheden aldrig spørge, om den bliver gengældt. Kærligheden er i sig selv og indgår ikke i en handel for noget. I kærlighedens hus findes der ikke skadefro skandaler, men der er plads til at rumme hinandens tragedier.

Den kærlighed, Kristus viste os, kan ikke reduceres til at rummes inden for fædrelandskærlighedens, venskabet eller borger-

lighedens ramme. Den kærlighed handler om at gå ud i midsommermystikken og gøre godt mod andre, uanset om de er ven eller fjende. For det er nu, vi er her. Det er nu, vi kan gøre det.

Amen.

Marianne Vigen Smolarz

Sct. Mortens Kirke, Randers, tidl. Sejs-Svejbæk

Salmer:

725, 285, 696, 321, 400, 724